

FOGALMAK MAGYARÁZATA

Pályázati segédlet a Zöld Óvoda pályázat megírásához

A pályázatban használt fogalmak, szakkifejezések magyarázata betűrendben

Fogalmak, szakkifejezések betűrendben	Jelentéstartalmak, tevékenységi és felhasználhatósági jellemzők
Attitűd	Az attitűd az egyén másik személlyel, tárggyal, helyzettel vagy fogalommal kapcsolatos érzelmi, magatartásbéli viszonyulását, beállítódását jelöli. Különösen fontos annak bemutatása, hogy a Pályázó milyen hatást gyakorol a környezettudatos attitűd kialakítására, a helyes szokások megalapozása, elsajátítása érdekében.
A pályázati szakasz ideje és tartalma	A pályázat beadását megelőző három, illetve Címmeztartó és Örökös Zöld Óvodai pályázat esetén minimum tíz nevelési év munkájának bemutatását jelentő időszak. Elvárás: a nevelőmunka tartalmának értékelése a 20 pontos Zöld Óvoda Kritériumrendszer szempontjai szerint.
Bázisintézmény	A Zöld Óvoda Bázisintézmény megfelel a Zöld Óvoda Kritériumrendszer követelményeinek, a helyi pedagógiai dokumentumok alapján gyakorlatában eredményesen valósítja meg a környezeti nevelést. Ezen túlmenően vállalja a bázisintézményi feladatokkal járó munkát: éves fejlesztési tervet készít, továbbképzési feladatokat vállal, térségében támogatja az egyének és más közösségek környezettudatos szemléletének megalapozását és fejlesztését. Jó gyakorlatait bemutatja, széles körben terjeszti. A feladatok ellátásával a környezetügyért felelős minisztérium bízta meg. https://zoldovoda.hu/hu/bazisovodak
Beszámoló	A beszámoló, azaz elemző értékelés, amely a pályázati szakaszra vonatkozó zöld óvodai fejlődési folyamatot, a változásokat mutatja be, a pályázatban megadott szempontok alapján, mennyiségi és minőségi mutatók felhasználásával, valamint a megadott önértékelési szempontok szerint igazolja a Zöld Óvoda Kritériumrendszer megvalósításának eredményeit.
„Címmeztartó Zöld Óvoda” címre pályázó intézmény	Az aktuális pályázati kiírás alapján a három Zöld Óvoda címmel rendelkező Óvoda elkötelezettségi nyilatkozatával igazolja, hogy megtartja az eddig eltelt minimum 10 év alatt elért eredményeit, és továbbra is viselni kívánja a Zöld Óvoda címet. Ennek érdekében folyamatosan fejleszti nevelőmunkáját, az intézmény tárgyi és személyi feltételeit a Zöld Óvoda Kritériumrendszer minél tökéletesebb és korszerűbb megvalósítása érdekében. Hitelessége biztos alapokon áll.
Dokumentumok formai megfelelése	Kizárólag az illetékes személy által aláírt, dátummal és bélyegzővel ellátott Nyilatkozatok felelnek meg a formai követelményeknek, a formai bírálat során csak ezeket fogadja el a bíráló.
Erdei óvoda	Az erdei óvoda az óvodai nevelést kiegészítő, az óvoda falain kívül megvalósuló nevelés színtere, amely magába foglalja a nevelés minden területét. Az óvoda pedagógiai programjában megjelölt korcsoport számára, legalább 2, legfeljebb 5 egymást követő napra szervezett, komplex programegyüttes. Figyelembe veszi a fenntarthatóságra nevelés elvét, a helyi pedagógiai program tartalmi jellemzőit, az óvodai nevelés folyamatjellegét, a nevelési területek kölcsönhatását, egymásra épülését. Az erdei óvoda egy olyan tanulószervezési forma, amely nem hagyományos módszerrel segíti a környezettudatos magatartás alakítását és a környezetismereti tartalmak elsajátítását. Gyakorlatában kiemelt

	szerepet kap az adott terepeken végzett tevékenykedés, az aktív részvétel, a közvetlen tapasztalatok szerzése, az észlelés, az érzékelés. A cselekedtetésen keresztül biztosított élményszerzés erősíti a környezettudatos magatartási formák megalapozását, kialakulását, ezzel elősegíti a pozitív kötődések beindítását a gyermeki magatartásban. Az erdei óvoda az élménypedagógia színtere, speciális helye a környezeti nevelésnek. (Kiemelés a NATURA 2000 kiadványok szövegéből).
Élménypedagógia	<p>Egy nevelésfilozófiai irányzat, amely segítségével a nevelő céltudatosan megteremti azt a légkört, amelyben a gyermekek saját élményeiken keresztül tudják megszerezni a tudást, készségeik fejlesztését, az értékek megismerését, <i>megtanulják a másokkal való kooperációban és a közösségben való boldogulást.</i></p> <p>A tanulás egyik csoportos formája, közvetlenül összeköti az örömforrást, az örömmel átélt tevékenységet és jó érzést, az aktív figyelmet és cselekvést a tanulás tárgyával. A tanulási folyamatban a célok, feladatok és tevékenységek mellett a felszabadult, felfedező és örömteli tevékenység hangsúlyos szerepet kap. E folyamatban különböző eszközök, módszerek kapnak teret: játékok, szimulációk, szerepjátékok. Az élménypedagógiai szemlélet megváltoztatja a pedagógusok és a gyerekek egymáshoz és a tudáshoz való viszonyát. Mindezek alapján a tudás aktívvá, életszerűvé válik, amely a pedagógusokat az ismeretek egyszerű közvetítői helyett élmények megteremtőivé teszik.</p>
Feladatellátási hely típusai	<p>A feladatellátási hely (Nkt. 4.§ 7. bek.) az a cím, ahol a köznevelési intézmény alapító okiratában, szakmai alapidokumentumában foglalt feladat ellátása történik.</p> <p>Típusai: Székhely (Nkt. 4.§ 27. bek.): az alapító okiratban, szakmai alapidokumentumban meghatározott, a köznevelési intézmény alapfeladatának ellátását szolgáló feladatellátási hely, ahol képviseleti jogának gyakorlására jogosult vezetőjének munkahelye található.</p> <p>Tagintézmény (Nkt. 4.§ 28. bek.): az az intézményegység, ahol a székhelytől való távolság vagy a feladatok jellege miatt az irányítási, képviseleti feladatok a székhelyről nem, vagy csak részben láthatók el.</p> <p>Telephely (Nkt. 4.§ 34. bek.): a székhelyen kívül működő feladatellátási hely.</p> <p>Ha egy adott intézményből egy időben több feladatellátási hely nyújt be pályázatot (<i>székhely, tagintézmény, telephely</i>), akkor elengedhetetlen az <i>adott feladatellátási</i> hely konkrét helyi sajátosságainak megjelenítése, kiemelése.</p>
Feladatellátási hely sajátosságai	<p>A fejlesztés nem szervezhető egységes sablonok szerint, mivel minden nevelési intézmény épülete más és más szerkezeti adottságok alapján működik és különböző tárgyi feltételekkel rendelkezik. Adott feladatellátási hely sajátosságai különböznek/eltérnek az ugyanazon intézményhez tartozó másik feladatellátási hely sajátosságaitól. Az ott jelenlevő erőforrások, infrastruktúrák, erősségei, gyengeségei, lehetőségei, specialitásai határozzák meg a pályázók önértékelési és fejlesztési feladatait. A feladatellátási helyek pályázataiban megjelenő egyformaságok, azonosságok az értékelést korlátozzák.</p>

Fenntartható fejlődés	<p>Olyan fejlődési folyamat, ami „kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket”. (ENSZ, Brundtland- jelentés, 1985.) A cél kiemelten az, hogy olyan felelősen gondolkodó, cselekvő állampolgárok nevelése valósuljon meg, akik fogékonyak a szűkebb és tágabb környezetük megóvására, saját és társaik egészségének védelmére.</p> <p>„Az óvodapedagógus feladata, hogy (...) a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.” (363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról)</p>
Hospitálás Zöld Óvodában	<p>A „Zöld Óvoda”, „Címmegtartó Zöld Óvoda” és az „Örökös Zöld Óvoda” címmel, vagy Zöld Óvoda Bázisintézményi megbízással rendelkező intézményekben tett szakmai jellegű megfigyelések, látogatások, konzultációk, melyek segítik a részt vevő óvodák pedagógusainak szakmai fejlődését, az intézmény előbbre lépését a Zöld Óvoda Kritériumrendszer mindennapi óvodai gyakorlatban történő megvalósulása érdekében.</p>
Intézményi önértékelés	<p><i>A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet által meghatározott pedagógiai-szakmai ellenőrzéshez kapcsolódó Intézményi önértékelés.</i></p> <p>Az intézmény átfogó belső értékelési mechanizmusa alapján végzett tevékenységei. A Zöld Óvoda Kritériumrendszer figyelembevételével a vezető a nevelőtestület bevonásával az intézményre vonatkozóan meghatározza a kiemelkedő és a fejleszthető tevékenységeket, majd erre építve fejlesztéseket tervez.</p>
Jogok és kötelezettségek	<p>A „Címmegtartó Zöld Óvoda” és az „Örökös Zöld Óvoda” címmel rendelkező intézmények jogai és kötelezettségei a „Zöld Óvoda” címmel rendelkező intézmények jogaival és kötelezettségeivel megegyeznek.</p>
Kapcsolatok rendszere	<p>Az óvodán belüli és kívüli kapcsolatokban működő intézmények, szervezetek, közösségek, személyek megnevezése, melyek közreműködnek a Zöld óvodai tartalmakkal összefüggő tevékenységek eredményes megvalósításában.</p>
Kirándulás	<p>Olyan tanulásszervezési tevékenység, amelynek során az óvodapedagógus és a gyerekek hosszabb-rövidebb időre elhagyják az intézményt a külső világgal történő ismerkedés, új tapasztalatok megszerzése érdekében. A kirándulás sokféle formát ölthet (pl.: múzeumlátogatás, látogatás egy tanyán, séta a közvetlen környezetben), ilyenkor határozott céllal történnek a megfigyelések, vizsgálódások, felfedezések, – valamilyen konkrét témában tapasztalatok gyűjtésére adnak lehetőséget. (Természetesen az is kirándulásnak tekinthető, amikor „csak” gyönyörködés, sportolás, túrázás a cél). Nagy jelentősége van e szervezett tevékenységek eredményes megvalósításában a tudatos felkészülésnek, előkészítésnek, ami biztosítja a gyerekek számára, hogy felfedezzék a természet szépségeit, jelenségeit, észrevegyék az összefüggéseket, kapcsolatokat, törvényszerűségeket. A kirándulás nem egyenértékű az erdei óvodával, programmal.¹</p>

¹ Hortobágyi Katalin: ERDEI ISKOLA, Iskolafejlesztési Alapítvány, OKI 1993

Magyarországi Zöld Óvodák Hálózata	A Zöld Óvoda cím elnyerésével a Magyarországi Zöld Óvodák Hálózatának tagjává válik a feladatellátási hely. Ez a tagság azt jelenti, hogy az egyazon témakörhöz tartozó intézmények (Zöld Óvodák) kapcsolatot létesítenek egymással, vagyis kiemelt témájuk alapján közvetlen és közvetett környezetükben kapcsolatot építenek ki. Pl. szakmai információtovábbítást valósítanak meg, véleményformálókka válnak egymás számára. A hálózatosodás további lehetőségét a bázisintézmények, illetve a Címet elnyert óvodák saját térségükben kezdeményezik, működtetik. A hálózatot az önkéntesség , az összetartozás, a tudásmegosztás, az egymástól tanulás szükséglete, igénye, és az innovációs szemlélet tartja életben.
Megújuló energiaforrás	Olyan energiaforrás, amely természeti folyamatok során folyamatosan rendelkezésre áll, vagy újratermelődik (például nap-, szél- és vízenergia, biomassza, geotermikus energia). Ezzel szemben a fosszilis tüzelőanyagok (kőszén, kőolaj, földgáz) nem megújuló energiaforrások és a mennyiségük végesnek tekinthető. A napelem (vagy fotovillamos elem), olyan szilárdtest eszköz, amely a Nap sugárzási energiáját közvetlenül alakítja át villamos energiává.
Mentor/mentorok	Olyan személy, aki kimagasló szakmai kompetenciával rendelkezik az adott területen, széleskörű kapcsolatrendszert épít ki a Zöld Óvoda tématerületein; az intézményben folyó nevelőmunka folyamatát tudja követni, segíteni, fejleszteni céljaik elérésében. A mentor képes tudása átadására annak érdekében , hogy az egyén vagy csoport a leghatékosabban tudja kibontakoztatni képességeit. A mentor követi és támogatja tanácsaival, módszertani kultúrájával az óvodapedagógus szakmódszertani fejlődését.
Mentorálás tartalma (- a pályázat elkészítésében, - a zöld óvodai tartalmak megvalósítási folyamatában)	Olyan tevékenység, melynek során a Bázisintézmények, „Zöld Óvoda”, „Cím megtartó Zöld Óvoda”, „Örökös Zöld Óvoda” címmel rendelkező intézmények mentorai megbízás/felkérés alapján egyéni vagy óvodai szinten támogatják, segítik a „zöldülni” vágyó óvodák pályázatának elkészítését, a 20 pontos Zöld Óvoda Kritériumrendszer tartalmi megvalósítására való felkészülést, és annak megvalósulását.
Önértékelési szempontsor	A pályázati kiírás melléklete, amely segíti a pályázati felületen az "Önértékelés" című rész kitöltését, a megjelenő kérdések megválaszolását, ezen dokumentumok segítségével a Pályázó egyben látja azokat a kérdéseket, állításokat, melyekre válaszolnia szükséges. A pályázati felületen megfogalmazott szakmai területek, kérdések és minőségi mutatók a megelőző három nevelési évben megvalósult Zöld Óvodai tevékenységek, témák változásait mutatják be, és fejlődési folyamatként számolnak be a tartalmi munkáról.
„Örökös Zöld Óvoda” címre pályázó intézmény	„Örökös Zöld Óvoda” címre minden olyan, feladatellátási hely pályázhat, amely már három alkalommal elnyerte a „Zöld Óvoda” címet. Leghamarabb a harmadszor elnyert cím megszerzését követő évben, legkésőbb az azt követő harmadik évben nyújtható be a pályázat. Felkérésre, vagy megbízás alapján az „Örökös Zöld Óvoda” címmel rendelkező óvoda bázisóvodai feladatot is elláthat.

Pedagógus-továbbképzés	A pedagógus, kötelező tevékenysége a munkájához szükséges szakértelem gyarapítása, elmélyítése egyrészt önképzés (önművelés) útján, másrészt a szervezett lehetőségek igénybevétele. A továbbképzés szervezett lehetőség a szakmai tudás, képességek, tájékozottság felfrissítésére, kiegészítésére, új területek megismerésére. A pályázatban szükséges felsorolni a zöld óvodai tartalmakkal és tevékenységekkel összefüggő képzési, továbbképzési és önképzési formákat, azokban részt vevők arányát és a továbbképzés hasznosíthatóságának értékelését. <i>A továbbképzések fajtáit a pedagógus-továbbképzés rendszeréről szóló 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. § és 3. § tartalmazzák.</i>
Projekt módszer	Olyan tanulásszervezési munkaforma, amelynek középpontjában egy probléma áll. A projektekre épülő „tanulásszervezés” kollektív munka, a közös cselekvésben részt vevők (pedagógusok, gyerekek és egyéb szereplők) szoros kooperációján alapul, a pedagógus irányító szerepe az együttműködés mozzanataiban, a közös tervezésben, cselekvésben és ellenőrzésben kap hangsúlyos szerepet. A projekt mindig tartalmaz választási lehetőséget, melyben az egyes résztvevők vagy csoportok önállóan, teljesítenek részfeladatokat, és együttműködve dolgoznak belső indíttatásból. Az egyéni ütem, az önállóság, a felelősségvállalás, a kreatív megoldások a gyerekeknek így sajátos egyéni differenciálódást is biztosítanak. A projekt produktummal zárul.
Támogató szakmai véleményt adó szakember (csak a pályázó intézményen kívüli személy lehet)	Olyan – a pályázó intézményen kívülálló – szakember, akivel az óvodának évekre visszanyúló kapcsolata van, közös programokat valósítanak meg, ismeri az óvoda „zöld tevékenységeit” és e területen elért eredményeit. Támogató nyilatkozatot adhat többek között helyi hulladékgazdálkodással foglalkozó cég szakembere, környezetvédelemmel foglalkozó egyesület szakembere, óvodai szakértő, szaktanácsadó, mesterpedagógus, oktató (környezeti nevelési szakterület oktatója), erdei óvoda szervezésével foglalkozó szakember, erdész.
Település/térség környezeti koncepciójának dokumentuma	A kitűzött településfejlesztési célok szolgálják a település fenntartható fejlődését, elősegítve a településen lakók életminőségének, életszínvonalának növekedését, a településen élők gyarapodását, a település és a környék hagyományaira, kulturális-, táji- és természeti adottságaira építve, azok védelmének biztosítása mellett. Települési szinten ez a környezetvédelmi program, amelyet ismernie kell az óvodának. <i>A magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény – valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.), a településfejlesztést és településrendezést az önkormányzatok hatáskörébe utalta.</i>
Tudásmegosztás	Intézményen belüli tudásmegosztás: a nevelőtestületen belül, vagy tagintézmények között, szabályozottan megvalósuló ismeret és tudás átadása. Leggyakoribb formái lehetnek: munkaközösségi foglalkozás, hospitálás, nevelőtestületi fórum, tagintézmények közötti munkaközösségi tevékenység. A nevelőtestület tanuló szervezeti létét bizonyítja. Intézményen kívüli tudásmegosztás történhet a megyei, regionális, országos óvodai tanácskozásokon, fórumokon, a szakmai civil szervezetekben, formális és nonformális képzésekben, pályázatokban, szakmai kutatásokban, projektekben, melyet az egyén életvitelében, munkatevékenységeiben hasznosíthat.

<p>„Újrapályázó” intézmények</p>	<p>Olyan „Zöld Óvoda” címmel rendelkező feladatellátási helyek (első, második, vagy harmadik alkalommal sikeresen pályázók), melyek a cím elnyerését követő harmadik évben, bár a pályázati feltételeknek megfeleltek, mégsem nyújtottak be pályázatot – és emiatt a címet nem viselhették, vagy harmadszor pályázók esetében csakis eredményes „Cím megtartó Zöld Óvoda” pályázat alapján viselhették – újra pályáznak, ennek sikere esetén pedig a következő „címkategóriába” léphetnek (kétszeres, háromszoros vagy „Örökös Zöld Óvoda”). Az új pályázat benyújtásának időbeli korlátja nincs.</p>
<p>„Zöld Óvoda” címet elnyert óvoda jellemzői</p>	<p>Olyan intézmény, feladatellátási hely, ahol minden pedagógus és alkalmazott kompetens a fenntarthatóságra nevelés terén. Az óvoda működési feltételei (épület, felszereltség), lehetővé teszik a környezeti nevelés optimális megvalósítását a Zöld Óvoda Kritériumrendszer előírásai szerint. Az óvodában folyó nevelőmunkában élménypedagógiára, tapasztaltatásra, cselekvések sorozatára épül az ismeretátadás és a képességfejlesztés. A nevelési folyamatban kiemelt szerepet kap a környezettudatos életvitel megvalósítása. Az óvodapedagógusok segítik a környezettudatos értékek közvetítését, a szokásalakítást, a magatartásfejlesztést, és erősítik a környezeti <i>ismeretek</i> alkalmazását. Mindezen feladatok megtalálhatók a helyi pedagógiai programban, nevelési tervekben és megvalósulnak az óvodai nevelés napi gyakorlatában.</p>
<p>Zöld Óvoda Kritériumrendszer</p>	<p>A Zöld Óvoda Kritériumrendszer felsorolja mindazokat a területeket, amelyek fontosak a kisgyermekkor környezeti nevelésben. Tartalmazza a Zöld Óvodákban folyó nevelőmunka értékeinek tartalmi jellemzőit. Tételesen megfogalmazza azokat az elvárásokat, amelyek a Zöld Óvodákban folyó pedagógiai munka tartalmára vonatkoznak. Az óvodapedagógus téma iránti elkötelezett szerepvállalását és tevékenységeinek jellemzőit is előírja. Rendszerben mutatja be az óvoda működésének, tartalmi munkájának irányítását, a környezettudatos feltételek megteremtését és a természeti-, környezetvédelmi kapcsolatrendszer kialakításának elveit, az óvoda alkalmazottaira, a gyerekekre, szülőkre vonatkozó hatások fontosságát. A Zöld Óvoda Kritériumrendszer eredményes megvalósításával biztosítottá válik a környezeti nevelés minőségi megalapozása, alakítása és a pedagógiai rendszerek egymásra építettsége a nevelés folyamatában. A Zöld Óvoda Kritériumrendszer a pályázati felület Dokumentumtárában található meg.</p>